

رهنمودهایی برای آموزش صحبت کردن

تقویت مهارت صحبت کردن در کلاس

نویسندگان:

پنی ار

مترجمان:

دکتر رضامراد صحرایی

(عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

طلیعه منصوری

(دانشجوی دکتری آموزش زبان فارسی به غیر فارسی زبانان دانشگاه علامه طباطبائی)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران

سرشناسه	Ur, Penny	ار، پنی
عنوان و نام پدیدآور	رهنمودهایی برای آموزش صحبت کردن : تقویت مهارت صحبت کردن در کلاس / نویسنده پنی ار ؛ مترجمان رضامراد صحرایی، طلیعه منصوری.	
مشخصات نشر	تهران : نشر نویسه پارسی، ۱۳۹۸.	
مشخصات ظاهری	۲۲۶ صفحه	
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۳۷-۷	
وضعیت فهرست نویسی	فیبا	
یادداشت	عنوان اصلی : Discussions and more : oral fluency practice in the classroom	
عنوان دیگر	تقویت مهارت صحبت کردن در کلاس.	
موضوع	زبان انگلیسی -- راهنمای آموزشی - خارجیان	
موضوع	English language -- Study and teaching -- Foreign speakers	
موضوع	زبان انگلیسی گفتاری English language -- Spoken English	
موضوع	معلمان زبان Language teachers	
موضوع	بحث و تبادل نظر Discussion	
شناسه افزوده	صحرایی، رضامراد، ۱۳۵۵ - ، مترجم	
شناسه افزوده	منصوری، طلیعه، ۱۳۶۶ - ، مترجم	
رده بندی کنگره	PE۱۱۲۸	
رده بندی دیویی	۴۲۸/۳۴۰۷۱	
شماره کتابشناسی ملی	۶۰۸۲۶۲۷	

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Discussions and More
Oral fluency practice in the classroom

© Cambridge university Press 2015

نویسنده: پنی ار Penny Ur

مترجمان: دکتر رضامراد صحرایی / طلیمه منصوری

طراح جلد، گرافیک، ناظر فنی هنری: محمد محرابی

صفحه‌آرایی: محمد محرابی

ناشر: نشر نویسه پارسی

دفتر انتشارات: ۰۲۱-۷۷۰۵۳۲۴۶

فروشگاه: ۰۲۱-۶۶۴۶۱۰۰۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۴۵۵۴۵۵۴۱۴۲

وبگاه: www.neveeseh.com

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹

شمارگان: ۳۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۶۴۹-۳۷-۷

چاپ و صحافی: روز

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق محفوظ و متعلق به «نشر نویسه پارسی» است.
تکثیر و انتشار این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه، بدون مجوز قبلی و کتبی
ممنوع و مورد پیگیری قانونی قرار خواهد گرفت.

زبان‌شناسی کاربردی	شماره مسلسل انتشارات
۱۲	۱۰۲

فهرست مطالب

مقدمه.....	۹
اصول کلی.....	۱۵
دستورالعمل‌های کاربردی.....	۲۹

■ بخش اول: فعالیت‌های ساده‌تر و کوتاه‌تر ۳۵ ■

۱-۱- در کیف من چه چیزی وجود دارد؟.....	۳۷
۲-۱- حدس بزنید در تصویر چه چیزهایی وجود دارد.....	۳۹
۳-۱- شعرخوانی.....	۴۱
۴-۱- حرفم را قطع کنید.....	۴۴
۵-۱- درباره تصویر صحبت کنید.....	۴۶
۶-۱- نگوئید بله یا خیر.....	۴۹
۷-۱- یک دقیقه صحبت کنید.....	۵۱
۸-۱- خط‌خطی‌ها.....	۵۳
۹-۱- دیکته تصویری.....	۵۵
۱۰-۱- پانتومیم (حدس بزنید دارم چه کار می‌کنم).....	۵۷
۱۱-۱- چیزهایی را پیدا کنید که.....	۵۹
۱۲-۱- ببینید چه وجه اشتراکی با یکدیگر دارید.....	۶۲
۱۳-۱- گفت‌وگو.....	۶۴
۱۴-۱- دست‌به‌دست کنید.....	۶۷
۱۵-۱- ربط‌دادن.....	۷۰
۱۶-۱- حدس بزنید چه چیزهایی در فهرست وجود دارد.....	۷۳
۱۷-۱- درست یا نادرست؟.....	۷۷
۱۸-۱- شغل من چیست.....	۷۹

■ بخش دوم: فعالیت‌های نسبتاً طولانی‌تر و دشوارتر ۸۱ ■

۱-۲- کسی را پیدا کنید که خصوصیاتش شبیه شما باشد.....	۸۳
۲-۲- یک داستان بسازید.....	۸۵
۳-۲- از گروه‌واژه‌ها استفاده کنید.....	۸۸

- ۹۱-۲-۴- تداعی معانی از طریق بارش فکری.....
- ۹۴-۲-۵- کاربردهای یک شیء.....
- ۹۶-۲-۶- نام‌گذاری.....
- ۹۸-۲-۷- گزینه ناهماهنگ را پیدا کنید.....
- ۱۰۱-۲-۸- تفاوت تصویرها.....
- ۱۰۷-۲-۹- مقایسه تصویرها.....
- ۱۱۴-۲-۱۰- درباره تصویرها چه چیزهایی می‌توانید بگویید؟.....
- ۱۱۸-۲-۱۱- تصویرها را تفسیر کنید.....
- ۱۲۲-۲-۱۲- مکالمه‌ها را تفسیر کنید.....
- ۱۲۴-۲-۱۳- مصاحبه.....
- ۱۲۷-۲-۱۴- دسته‌بندی کنید.....
- ۱۳۰-۲-۱۵- ویژگی‌ها.....
- ۱۳۳-۲-۱۶- اولویت‌بندی.....
- ۱۳۶-۲-۱۷- چه می‌شد اگر...؟.....
- ۱۳۸-۲-۱۸- نمایشنامه‌خوانی.....

■ بخش سوم: فعالیت‌های طولانی و چالش‌برانگیز ۱۴۵ ■

- ۱۴۷-۳-۱- موقعیت را توصیف کنید.....
- ۱۵۰-۳-۲- شواهد.....
- ۱۵۴-۳-۳- اثبات عدم حضور در محل وقوع جرم.....
- ۱۵۶-۳-۴- با یکی از دوستان‌تان تماس بگیرید.....
- ۱۶۰-۳-۵- نقشه باغ وحش.....
- ۱۶۶-۳-۶- مهمانی شام.....
- ۱۷۰-۳-۷- بقاء.....
- ۱۷۶-۳-۸- مهم‌ترین ویژگی‌ها.....
- ۱۸۰-۳-۹- انتخاب نامزدها (۱).....
- ۱۸۶-۳-۱۰- انتخاب نامزدها (۲).....
- ۱۸۸-۳-۱۱- پاسخ‌دادن به ایمیل‌ها.....
- ۱۹۲-۳-۱۲- ستون مشاوره.....
- ۱۹۵-۳-۱۳- سخنرانی‌های کلاسی.....

۱۹۸.....	۳-۱۴- پچاکوچا.....
۲۰۰.....	۳-۱۵- مناظره.....
۲۰۳.....	۳-۱۶- مناظره در بالون.....
۲۰۶.....	۳-۱۷- نظرسنجی.....
۲۰۹.....	۳-۱۸- برنامه ریزی پروژه.....
۲۱۱.....	۳-۱۹- کمپین تبلیغاتی.....

۲۱۳.....	واژه نامه.....
۲۲۳.....	نمایه.....

یکی از مشکلات عمده‌ای که به‌عنوان معلم زبان انگلیسی با آن مواجه بوده‌ام، این بوده‌است که زبان‌آموزان در کلاس به‌سختی به زبان انگلیسی صحبت می‌کنند. در کلاس‌هایی که گروه‌بندی نشده‌اند، زمان اختصاص‌یافته به هر نفر برای صحبت کردن، نسبتاً کم است و مسلماً با استفاده از کار دوفره یا گروهی می‌توان زمان بیشتری به هر نفر اختصاص داد. اما، مسئله اصلی طراحی فعالیت‌های کلاسی موثر و مهیجی است که باعث شوند زبان‌آموزان بدون دخالت مستقیم معلم، به زبان مقصد صحبت کنند. هدف این کتاب، ارائه مجموعه‌ای از فعالیت‌های مربوط به روانی کلام در زبان‌آموزان همه سطوح است؛ فعالیت‌هایی که هم برای کلاس‌های گروه‌بندی نشده و هم برای کار گروهی مناسب هستند.

پیشینه

از زمان انتشار نسخه اولیه این کتاب (گفت‌وگوهای کارآمد^۱) تغییراتی رخ داده‌است که باعث شده این نسخه نسبتاً منسوخ‌شده به‌نظر برسد: تغییراتی در وضعیت و کارکرد زبان انگلیسی در جهان، تغییرات نظری و کاربردی در آموزش زبان انگلیسی و تغییراتی در دیدگاه نگارنده.

زبان انگلیسی به‌مثابه ابزاری بین‌المللی برای برقراری ارتباط

بیش از سه دهه است که استفاده از زبان انگلیسی به‌مثابه ابزاری برای ارتباط گسترش چشمگیری یافته‌است و امروزه شاهد کاربرد وسیع آن در تجارت، سیاست و دیپلماسی، مطالعات علمی و تخصصی، پژوهش، فناوری اطلاعات، جهانگردی و مسافرت، تعاملات اجتماعی و غیره هستیم. در چنین شرایطی، ممکن است افراد حاضر در یک رویداد ارتباطی زبان‌های مادری متفاوتی داشته‌باشند و از زبان انگلیسی به‌عنوان زبان واسطه^۲ استفاده کنند.

^۱ *Discussions that Work*

^۲ *lingua franca*

بنابراین، امروز بیشتر از هر زمان دیگری باید دانش خود را برای برقراری ارتباط به زبان انگلیسی به کار بندیم.

نکتهٔ حائز اهمیت این است که استفاده از زبان انگلیسی در اکثر مواقع، بیشتر به صورت نوشتاری است نه گفتاری. صورت نوشتاری می‌تواند رسمی (مانند دستیابی به اطلاعات از طریق اینترنت، تبادل توافق‌نامه‌ها از طریق ایمیل و انتشار منابع و نظرات به صورت کاغذی یا الکترونیکی) یا غیررسمی (مانند ارسال ایمیل و پیامک، چت کردن و برقراری ارتباط در شبکه‌های اجتماعی) باشد. با وجود این، توانایی روان صحبت کردن هنوز برای بیشتر کاربران زبان انگلیسی مهم است: هم برای صحبت کردن در ملاقات‌های رودررو مانند مکالمه‌ها، سخنرانی‌ها و ارائه‌ها، کلاس درس یا مصاحبه و هم برای صحبت کردن از طریق ارتباط از راه دور مانند تلفن، مکالمه از طریق کامپیوتر، وینار^۱ و کنفراس.

روش‌شناسی ارتباطی^۲: روانی^۳ و صحت کلام^۴

نسخهٔ اولیهٔ این کتاب زمانی منتشر شد که رویکرد ارتباطی^۵ تازه پا به عرصهٔ ظهور گذاشته بود. آموزش ارتباطی به سرعت مشهور شد، تا حدی که در دههٔ ۱۹۹۰ برخی از روش‌شناسان از روشی حمایت می‌کردند که کاملاً به فعالیت‌های ارتباطی محدود می‌شد: آموزش تکلیف‌محور^۶ (اسکهان^۷، ۱۹۹۷) و طرح درس تکلیف‌محور (لانگ و کروکز^۸، ۱۹۹۲). با این حال، انتقادات صورت گرفته در خصوص آموزش تماماً تکلیف‌محور (سوئن^۹، ۲۰۰۵) و همچنین، اشکالات موجود در به کارگیری این روش در برخی از بافت‌های آموزشی (هو^{۱۰}، ۲۰۰۲)، به تلاش برای یافتن راهی منجر شد که فعالیت‌های ارتباطی مربوط به روانی کلام را (مانند تکلیف‌های گفتاری و نوشتاری) با فعالیت‌های مربوط به صحت کلام (مانند تمرکز بر دستور و تلفظ) ادغام کند.

¹ webinar

² a communicative methodology

³ fluency

⁴ accuracy

⁵ communicative approach

⁶ task-based instruction

⁷ Skehan

⁸ Long and Crooks

⁹ Swan

¹⁰ Hu

امروزه، معلمان با توجه به تجربه خود و بر مبنای آنچه موجب افزایش پیشرفت زبان‌آموزان می‌شود، فعالیت‌های آموزشی مربوط روانی و صحت کلام را با یکدیگر تلفیق می‌کنند. اما، آنها تحت تاثیر محدودیت‌ها و اولویت‌های موجود (مانند دستورالعمل‌های مجاز، روش تدریس مورد نظر مسئولان و آزمون‌های مربوط) نیز هستند. به‌طور کلی، فعالیت‌های مربوط به روانی کلام بخش مهمی از یک روش تولیدی متعادل و مطلوب را تشکیل می‌دهند. این فعالیت‌ها گاهی در جلساتی تحت عنوان «کلاس‌های مکالمه^۱» برگزار می‌شوند، اما اغلب شبیه به کلاس‌های عادی هستند.

فرا تراز گفت‌وگوهای تکلیف‌محور

هنگامی که در دهه ۱۹۷۰ کار خود را به‌عنوان معلم شروع کردم، با این مسئله مواجه بودم که چگونه زبان‌آموزان را به صحبت کردن با یکدیگر ترغیب کنم. تصادفاً روشی را کشف کردم که بر مبنای ارائه تلکلیفی^۲ قرار دارد که گفت‌وگوهای کارآمد را از گفت‌وگوهای ناکارآمد متمایز می‌کند (مثال‌هایی از این دست در صفحه ۷-۶ ارائه شده‌است). اگر فقط به زبان‌آموزان می‌گفتم درباره موضوعی -هرچند چالش‌برانگیز- گفت‌وگو کنند، گفت‌وگو اغلب بعد از تعاملی کوتاه پایان می‌یافت. از طرفی، اگر به آنها می‌گفتم باید تکلیف‌های مربوط به آن را انجام دهند، تا زمانی که یکدیگر را قانع کنند، به صحبت کردن ادامه می‌دادند. در اینجا، تکلیف به معنای فرایندی است که هدفش دستیابی به یک نتیجه^۳ مشخص است: بنابراین، ممکن است از زبان‌آموزان خواسته شود که برای مثال، به تصمیم‌گیری جمعی، حل مسئله، یافتن راه حل‌های ممکن و موافقت با ترتیب اولویت‌ها بپردازند. به‌همین دلیل، سرانجام مجموعه‌ای از ایده‌های آموزشی کاربردی در کتابی تحت عنوان گفت‌وگوهای کارآمد به چاپ رسید.

¹ conversation classes

³ outcome

² task

اصول مربوط به تکلیف‌هایی که مبنای آنها فعالیت‌های روانی کلام است، مهم هستند؛ اگر چه، از زمان تألیف کتاب گفت‌وگوهای کارآمد تا کنون، مجموعه‌ای از تکنیک‌هایی را کشف و استفاده کرده‌ام که به نظر می‌رسد بدون استفاده از آموزش تکلیف‌محور هم موجب تولید مهیج و معنادار گفتار توسط زبان‌آموزان می‌شوند. یعنی بدون آن‌که هدف اصلی زبان‌آموزان دستیابی به نتیجه‌ای مشخص باشد. برای مثال، برای زبان‌آموزان سطوح پایین‌تر فعالیت‌هایی وجود دارد که اساس آنها حفظ کردن یک متن است. به علاوه، مجموعه بزرگی از فعالیت‌های بازی‌گونه^۱ وجود دارد که موفقیت آنها عمدتاً به دلیل لذت‌بردن زبان‌آموزان از تعامل است و در آخر می‌توان به گفت‌وگوهای موضوع‌محور^۲ و ارائه‌های شفاهی^۳ اشاره کرد (مختص زبان‌آموزان سطح پیشرفته که تمرکزشان بر یادگیری زبان انگلیسی با هدف تحصیل در دانشگاه یا کار است).

بنابراین، می‌توان گفت که این کتاب نسبت به کتاب قبل، از چشم‌انداز وسیع‌تری برخوردار بوده و شامل مجموعه‌ای از فعالیت‌های مربوط به روانی کلام است؛ فعالیت‌هایی که تکلیف‌محور نبوده و صرفاً «گفت‌وگو» نیستند؛ بدین ترتیب، نام کتاب حاضر را فراتر از گفت‌وگو^۴ [رهنمودهایی برای آموزش مهارت صحبت کردن] گذاشته‌ام.

شیوه استفاده از این کتاب

ساختار کتاب

دو بخش نخست این کتاب را اصول کلی و دستورالعمل‌های کاربردی تشکیل می‌دهد. بخش اول، ایده‌هایی را مطرح می‌کند که درباره انجام درست فعالیت‌های مربوط به روانی کلام است. یعنی تکلیف‌های اصلی مرتبط با مهارت صحبت کردن: دستورالعمل‌هایی درباره چگونگی سازماندهی کار گروهی. برای مثال، اینکه چه وقت و در چه صورت خطاها را اصلاح کنیم.

¹ game-like activities

² topic-based debates

³ oral presentations

⁴ Discussions and More

بعد از آن، فعالیت‌های کلاسی بر مبنای سطح دشواری و زمان مورد نیاز، در سه فصل مجزا قرار گرفته‌اند: فصل ۱ مربوط به فعالیت‌های کوتاه‌تر و ساده‌تر، فصل ۲ مربوط به فعالیت‌های کمی پیچیده‌تر و طولانی‌تر و فصل ۳ مربوط به فعالیت‌های طولانی و چالش‌برانگیز است. فصل ۱ برای زبان‌آموزان سطح مقدماتی و دو فصل دیگر، برای زبان‌آموزان سطوح پیشرفته‌تر است. با وجود این، بیشتر فعالیت‌ها را می‌توان در سطوح مختلف به کار برد. توجه داشته باشید که می‌توان این فعالیت‌ها را دقیقاً به همان شکلی که توضیح داده شده است به کار برد. اما، الزامی برای این کار وجود ندارد. بازخوردهای موجود در خصوص نسخه پیشین این کتاب نشان می‌دهد که بیشتر معلمان این فعالیت‌ها را بر اساس نیاز خود آزادانه تغییر می‌دهند و یا از آنها فقط به عنوان منبعی برای بهبود فعالیت‌ها استفاده می‌کنند.

در این سه فصل، برای هر فعالیت دستورالعمل‌های کاربردی ارائه شده که درباره چگونگی حل مسائل رایج یا بهبود جریان یک فعالیت است.

عناوین

عنوان مربوط به هر فعالیت نسبتاً واضح است و بلافاصله بعد از آن توضیحی (طرح کلی) وجود دارد که شرح مختصری است درباره اینکه زبان‌آموزان چه کارهایی باید انجام دهند. سرفصل‌های پس از آن، دربردارنده اطلاعاتی در مورد سن و سطح زبانی مناسب، مدت زمان تقریبی مورد نیاز برای انجام یک فعالیت، جزئیاتی درباره آماده‌سازی و موادآموزشی (به‌هنگام نیاز) و توجه به هر گونه تمرکز زبانی خاص در زمان مناسب است.

همانطور که ذکر شد، این فرایند به مراحل کوچک‌تری تقسیم می‌شود. عناوین انتخابی بعدی عبارتند از پس‌تکلیف (بخش‌هایی که دربردارنده فعالیت‌های بیشتر، نظیر خواندن و نوشتن است)، تغییرات و نکته‌ها (بخش‌هایی که شامل راه حل‌هایی برای مسائل محتمل، سایر اطلاعات مورد علاقه خواننده و همچنین ایده‌های بیشتر برای تغییر فعالیت‌ها است).

شروع فعالیت

بهتر است پیش از آن که از کتاب استفاده کنید، آن را بخوانید. فعالیت‌هایی را که گمان می‌کنید در کلاس از آنها استفاده خواهید کرد، یادداشت نموده و مشخص کنید. در صورتی که به برخی جنبه‌های خاص مثل استفاده از تصویر، بارش فکری^۱ یا معما علاقه دارید، می‌توانید نمایه آخر کتاب را نگاه کنید و فعالیت‌هایی را به کار بگیرید که از این موارد استفاده می‌کنند. به علاوه، اگر می‌خواهید از فعالیت‌هایی استفاده کنید که بر جنبه‌های خاصی از زبان تمرکز دارند (برای مثال، دستور)، به قسمت نمایه رجوع کنید.

منابع

- Hu, G. (2002). Potential cultural resistance to pedagogical imports: the case of communicative language teaching in China. *Language, Culture and Curriculum*, 15 (2), 93- 105.
- Long, M. and Crooks, G. (1992). Three approaches to task- based syllabus design. *TESOL Quarterly*, 26 (1), 27- 56.
- Skehan, P. (1997). *A Cognitive Approach to Language Learning*. Oxford: Oxford University Press.
- Swan, M. (2005). Legislation by hypothesis. *Applied Linguistics*, 26 (3), 376- 401.
- Ur, P. (1981). *Discussions that Work*. Cambridge: Cambridge University Press.

¹ brainstorm

فعالیت‌های کارآمد در مهارت صحبت کردن

یک فعالیت کارآمد برای مهارت صحبت کردن، فعالیتی است که در آن همه زبان‌آموزان تا حد امکان به زبان مقصد صحبت کنند. بنابراین، گفت‌وگو در گروه‌های بزرگی که تنها یک زبان‌آموز صحبت می‌کند، به این هدف نخواهد رسید. به علاوه، فعالیتی که در آن زمان زیادی صرف نقاشی کشیدن، نوشتن، حرکت کردن و یا تقلید کردن می‌شود، بسیار مهیج است و باعث فعال شدن زبان‌آموزان و مشارکت آنها در کلاس می‌شود، اما به هدف اصلی، یعنی تولید فراوان گفتار دست نخواهد یافت.

ویژگی دیگر یک فعالیت کارآمد برای صحبت کردن، انگیزه زبان‌آموزان برای مشارکت است. واضح است که زبان‌آموزان باید به گفت‌وگو با سخنوران و آمادگی برای پاسخ به شوخی‌ها، علایق و یا ایده‌های چالش‌برانگیز علاقه‌مند باشند.

کار گروهی^۱

مادامی که کلاس خیلی بزرگ نباشد و تعامل در آن نسبتاً زیاد و سریع صورت بگیرد (برای مثال، ر.ک: فعالیت ۱-۱۶: حدس بزنید چه چیزهایی در فهرست وجود دارد)، فضای لازم برای تعامل کلاسی به منظور دستیابی به روانی کلام وجود دارد. به‌طور کلی خیلی بهتر است که از کار دونفره یا گروهی استفاده کنیم، چون این کار باعث به‌وجود آمدن فرصت‌هایی می‌شود که در آن هر زبان‌آموز، صحبت کردن را تمرین می‌کند. به‌عنوان مثال، مطمئناً در کلاسی که به پنج گروه تقسیم شده‌است، میزان گفت‌وگو پنج برابر کلاسی است که گروه‌بندی نشده‌است. حتی اگر زبان‌آموزان نیمی از زمان را صرف صحبت کردن به زبان مادری‌شان کنند، باز هم بیش از دو برابر کلاسی که گروه‌بندی نشده‌است، به تمرین صحبت کردن می‌پردازند.

ممکن است گروه‌ها دربرگیرنده دو (گروه دونفره) تا شش زبان‌آموز و بیشتر باشد. کار دونفره موجب مشارکت فردی بیشتر می‌شود، اما چندان برای

¹ group work

فعالیت‌هایی که به تولید ایده‌های متفاوت و متعدد نیاز دارد، مناسب نیست. بنابراین، گروه‌های بزرگ‌تر (شامل پنج یا شش زبان‌آموز) برای فعالیت‌های بارش فکری و یا تصمیم‌گیری مناسب‌تر هستند. علاوه‌براین، تشکیل گروه‌های بزرگ‌تر برای زبان‌آموزان ضعیف یا خجالتی بهتر است، زیرا از فشار واردشده به آنها برای مشارکت در گفت‌وگو می‌کاهد و آنها را قادر می‌سازد تا هر زمان که می‌توانند در گفت‌وگو شرکت کنند.

کار گروهی نه‌تنها میزان صحبت کردن را افزایش می‌دهد، بلکه انگیزهٔ زبان‌آموزان برای صحبت کردن را بیشتر می‌کند. زبان‌آموزانی که به‌طور معمول، هنگام صحبت در حضور هم‌کلاسی‌ها و معلم‌شان، خجالت می‌کشند، در گروه‌های کوچک‌تر راحت‌تر به بیان ایده‌های خود می‌پردازند. علاوه‌براین، در کار گروهی توجه فیزیکی زبان‌آموزان محدود و معطوف به یکدیگر است. بدین معنا که زبان‌آموزی که صحبت می‌کند فاصلهٔ کمی با دیگر زبان‌آموزان دارد، صدایش واضح است، روبه‌روی هم‌گروهی‌هایش است و شخصاً آنها را مورد خطاب قرار می‌دهد. همچنین، وسایل کمک‌آموزشی دیداری و مانند آن نزدیک او است: موقعیت خودمانی‌تر می‌شود و زبان‌آموزان را تشویق به مشارکت فردی می‌نماید.

یکی دیگر از مزایای کار گروهی این است که معلم از نقش همیشگی خود به‌عنوان مدرس، مصحح و ناظر فاصله می‌گیرد و می‌تواند آزادانه در کلاس قدم بزند، هر جا که لازم است به زبان‌آموزان کمک کند، بر عملکرد هر زبان‌آموز نظارت کند، خطاهای زبانی آنها را برای رفع اشکال در آینده یادداشت کند و زمان بیشتری را به زبان‌آموزانی اختصاص دهد که نیاز به توجه بیشتر دارند. به‌علاوه، معلم نقش مهمی در حمایت و ترغیب گفت‌وگو ایفا می‌کند (ر.ک: ص. ۳۱).

درنهایت، می‌توان گفت که در کار گروهی، فضای لازم برای ازهم‌دیگرآموزی زبان‌آموزان وجود دارد. در تعامل گروهی، زبان‌آموزان خواسته یا ناخواسته از یکدیگر یاد می‌گیرند. ممکن است آنها خطاهای یکدیگر را اصلاح کنند، در یافتن واژهٔ موردنیاز به یکدیگر کمک کنند و فرصت مواجهه با نکات جدید و مرور نکته‌های پیشتر آموخته‌شده را برای هم فراهم کنند.

شیوه‌های فعال‌سازی^۱

شیوه‌های مختلفی برای ترغیب زبان‌آموزان به صحبت کردن وجود دارد: می‌توانیم یک موضوع جالب یا یک تکلیف چالش‌برانگیز به آنها بدهیم؛ از بازی استفاده کنیم؛ از آنها بخواهیم متن‌های آماده را اجرا کنند؛ از آنها بخواهیم نمایش اجرا کنند؛ و یا از آنها بخواهیم چیزی را به صورت رسمی ارائه دهند. همه این شیوه‌ها در ادامه و به طور مستقل در زیر توضیح داده شده‌اند. البته، اغلب این شیوه‌ها در عمل با یکدیگر تلفیق می‌شوند: یک تکلیف می‌تواند مبنای یک فعالیت بازی‌گونه^۲ باشد، یا یک متن حفظ‌شده توسط زبان‌آموز می‌تواند در ایفای نقش به کار رود.

موضوع^۳

اگر از معلمان بپرسیم چگونه زبان‌آموزان را به صحبت کردن ترغیب می‌کنند، اغلب می‌گویند «یک موضوع جذاب انتخاب می‌کنیم». اما، همه چیز به انتخاب یک موضوع جذاب ختم نمی‌شود. اگر از زبان‌آموزان بخواهیم درباره موضوعی که برایشان جالب است، صحبت کنند (توجه داشته باشید که این موضوع برای بیشتر زبان‌آموزان جذاب خواهد بود، نه برای همه آنها!)، مطمئناً آنها در ابتدای بحث انگیزه خواهند داشت. البته، اینکه ایجاد انگیزه برای ما مهم باشد یا نه، مسئله دیگری است.

کلاس‌هایی که واقعاً از گفت‌وگو درباره موضوعات بحث‌برانگیز لذت می‌برند، می‌توان گفت‌وگوهای موضوع‌محور را تا آخر کلاس ادامه داد. اما، تجربه نشان داده است که این موارد استثناء هستند. اگر شما با گفتن «بیایید در مورد تیم فوتبال مورد علاقه‌مان صحبت کنیم» یا «بیایید درباره تازه‌ترین رسوایی پیش‌آمده صحبت کنیم»، موضوعی را مطرح کنید، ممکن است برخی از زبان‌آموزان فعال بلافاصله پاسخ شما را بدهند، اما مشارکت رفته‌رفته کم‌تر می‌شود، سکوت بیشتر می‌شود و زبان‌آموزان چون احساس می‌کنند دلیلی برای صحبت کردن وجود ندارد، شروع به

¹ modes of activation

³ topic

² game-like procedures

گفتن جمله‌هایی مثل «چیز دیگری به ذهنم نمی‌رسد»، می‌کنند. به‌طور کلی، در یک مکالمه نکته اصلی این است که چرا موضوعی را مطرح می‌کنیم، نه اینکه چه موضوعی را مطرح کنیم: زبان‌آموزان برای صحبت کردن نه تنها به موضوع، بلکه به دلیلی برای صحبت کردن درباره آن نیاز دارند. به‌همین دلیل، این تکلیف از اهمیت بسزایی برخوردار است: خسته‌کننده‌ترین موضوع اگر با استفاده از یک تکلیف جذاب انجام شود، می‌تواند یک فعالیت خوب تولید کند (برای مثال: ر.ک: فعالیت ۳-۶- مهمانی شام)؛ اما یک تکلیف خسته‌کننده و غیرواقعی می‌تواند جذاب‌ترین موضوع را بر باد دهد.

تکلیف^۱

در اینجا منظور از تکلیف، کاری است که نتیجه مشخصی مانند یک فهرست، یک تصویر، یک داستان، یک راه حل یا یک تصمیم دارد. این نتیجه معمولاً توسط زبان‌آموزان و بعد از یک فرایند تولید می‌شود. اما، یک گفت‌وگوی موضوع‌محور چنین نتیجه‌ای در پی نخواهد داشت: تبادل ایده‌ها و نظرها بدون نتیجه‌ای مشخص. همانطور که در بالا اشاره شد، فعالیت‌های مربوط به صحبت کردن یک هدف را دنبال می‌کنند: زبان‌آموزان برای مشارکت در فعالیت‌های مربوط به صحبت کردن انگیزه پیدا می‌کنند، زیرا هم می‌توانند راجع به موضوعی جذاب صحبت کنند و هم مشارکت‌شان در گفت‌وگو موجب دستیابی به هدف تکلیف ارائه‌شده می‌شود.

زمانی به ارزش تکلیف‌ها پی بردم که به زبان‌آموزان نسبتاً پیشرفته زبان انگلیسی که تازه وارد عرصه آموزش شده بودند، درس «مهارت گفتاری» می‌دادم. از یکی از آنها خواستم تا برای زبان‌آموزان نوجوان خود موضوعی طرح کند. او روابط پدر و مادر و فرزند را پیشنهاد کرد. سپس، از او خواستم که درباره آن بیشتر توضیح دهد. بدین ترتیب، او از زبان‌آموزان خواست نظر خود را در مورد نظرات پیش از حد مادران شان بگویند. یک یا دو نفر داوطلب شدند و نظر خود را به‌صورت کلی و سر بسته گفتند. اما، گفت‌وگو ادامه پیدا نکرد. از او خواستم هفته بعد بر موضوع مورد بحث

¹ task

بیشتر تمرکز کند. هفته بعد، او با یک متن در مورد سه فرزند که از خانواده‌هایشان شکایت داشتند، آمد و آن را خواند. این بار بهتر شد: زبان‌آموزان خود را جای آن سه فرزند گذاشتند و نظرات خود را بیان کردند. اما، باز هم گفت‌وگو جهت‌دار نبود و طولانی نشد. متن را با خود به خانه بردم، یکی از آن سه موقعیت را انتخاب کردم و برای ستون انتقادات و پیشنهادات مجله زنان دو نامه نوشتم: یکی از طرف دختری که از مادر خود شکایت داشت و دیگری از طرف مادرش. کلاس چهارده نفره را به دو گروه تقسیم کردم. به هر گروه یک نامه دادم و از آنها خواستم تا به عنوان سردبیر مجله، پاسخ نامه‌ها را بدهند. این بار گفت‌وگو بسیار جذاب شد و من مجبور شدم بحث را پیش از آن که کلاس خاتمه یابد، تمام کنم.

ضرورت ارائه پاسخ منطقی، مودبانه و مفید (تکلیف)، زبان‌آموزان را وادار به تفکری عمیق و محتاطانه درباره مسائل مطرح شده نمود و سبب شد که آنها درباره ارزش‌های کلی و دلایل این مشکل گفت‌وگو کنند. همان موقع بود که متوجه ویژگی اساسی تکلیف‌ها شدم. اینکه تکلیف‌ها، همانطور که پیشتر اشاره شد، فعالیت‌های مربوط به روانی کلام را طراحی می‌کنند و می‌توان از آنها در تمامی گفت‌وگوها استفاده کرد (برای مثال: ر.ک: فعالیت ۱-۱۱: چیزهایی را پیدا کنید که...، یا فعالیت ۳-۹: انتخاب نامزدها (۱)).

باوجوداین، ممکن است فعالیت‌های موثری وجود داشته باشند که تکلیف خاصی برای ارائه نداشته باشند. همانطور که گفته شد، در بعضی از کلاس‌ها گفت‌وگوهای منحصراً موضوع‌محور می‌توانند موثر واقع شوند. تکلیف‌های زیر می‌توانند مبنای سایر فعالیت‌ها باشند.

فرایندهای بازی‌گونه

بازی فعالیتی است که محدودیت‌های زندگی واقعی را ندارد. یعنی در آن شرکت‌کنندگان سعی می‌کنند به هدفی مشخص و قابل‌دستیابی دست یابند (بدون آن که لزوماً مجبور به رسیدن به نتیجه‌ای باشند). اما، رسیدن به هدف، تابع محدودیت‌هایی است که «قواعد بازی» نام دارند. به عنوان مثال، در بازی تیس،

بازیکنان سعی می‌کنند تا طوری به توپ ضربه بزنند که حریف‌شان نتواند آن را برگرداند، اما توپ باید از روی تور رد شود، داخل زمین فرود بیاید و از خط سفید نیز خارج نشود. در بازی شطرنج، بازیکنان تلاش می‌کنند حریف خود را کیش و مات کنند، اما مهره‌هایشان را فقط به شکل‌های خاصی می‌توانند حرکت دهند. این اهداف قاعده‌بنیاد، فعالیت‌های جذاب و مهیجی را خلق می‌کنند، چون تا حد زیادی شبیه بازی هستند. با وجود این، اهداف مهمی را (مثل ترغیب زبان‌آموزان به تمرین صحبت کردن) دنبال می‌کنند (به‌همین دلیل، عنوان «فرایندهای بازی‌گونه» را به جای «بازی» در نظر گرفته‌ایم). بازی «نگوید بله یا خیر» یکی از آنها است که در آن یک زبان‌آموز باید به پرسش‌هایی که توسط هم‌کلاسی‌هایش پرسیده می‌شود، پاسخ دهد. اما، نباید از «بله» یا «خیر» استفاده کند (فعالیت ۱-۶: نگوید بله یا خیر). از فرایندهای جذاب بازی‌گونه می‌توان به انتهایی اشاره کرد که مبتنی بر حدس زدن هستند (به‌عنوان مثال، ر.ک: فعالیت ۱-۱۸: شغل من چیست؟). علاوه‌براین، فرایندهای تکلیف‌محور بسیاری وجود دارد که می‌توان آنها را با اضافه کردن قاعده محدودیت زمانی به صورت بازی درآورد (برای مثال، ر.ک: فعالیت ۱-۵: درباره تصویر صحبت کنید).

اجرای متن‌های آماده^۱

متن‌های حفظ کردنی (به‌خصوص در سطوح مقدماتی آموزش زبان دوم) می‌توانند شروع مفیدی برای تمرین روانی کلام باشند. از نمونه‌های مشهور موجود، همانطور که در کتاب‌های کارولین گراهام مشاهده می‌شود (متن پیشنهادی پیش رو را ببینید)، می‌توان به موسیقی و شعرخواندن اشاره کرد: زبان‌آموزان گفتار یا گفت‌وگویی را یاد می‌گیرند که آهنگش مطابق با آهنگ^۲ گفتار عادی است، اما ضرباهنگ^۳ منطقی دارد (ر.ک: فعالیت ۱-۳: شعرخوانی). مزیت شعرخوانی به این شکل، این است که به زبان‌آموزان سطح مقدماتی این احساس را می‌دهد که زبان دوم را روان، صحیح

^۱ pre-set texts

^۲ intonation

^۳ rhythm

و همواره با آهنگ و ضرباهنگ مناسب تولید می‌کنند، بدون آن‌که به تولید گفتار که از توانایی‌شان خارج است، مجبور باشند. به علاوه، آواز خواندن، گروه‌واژه‌ها^۱ و توالی‌های صحیح و مصطلحی را ارائه می‌کند که زبان‌آموزان می‌توانند بعدها از آنها در گفتار خود استفاده کنند و یا آنها را به عنوان شروعی برای تولید توالی‌های جدید و مشابه به کار گیرند. از گفت‌وگوهای کوتاه حفظ‌شده نیز می‌توان به همین صورت استفاده کرد (ر.ک: فعالیت ۱-۱۳: گفت‌وگو). همچنین، این گفت‌وگوها می‌توانند به صورت نمایشنامه درآمده و در حضور والدین و زبان‌آموزان کلاس‌های دیگر اجرا شوند.

علاوه بر این، زبان‌آموزان می‌توانند هم‌زمان با بلندخوانی متن‌های آماده، آنها را بازگو کنند. این به معنای روخوانی نیست، بلکه به معنای شعرخوانی و نمایشنامه‌خوانی است که بعد از آمادگی و تمرین کافی و با استفاده از نسخه نوشتاری متن صورت می‌گیرد (ر.ک: فعالیت ۲-۱۸: نمایشنامه‌خوانی). علاوه بر مزایای گفته‌شده، این فعالیت زبان‌آموزان را قادر می‌سازد تا با متن‌های طولانی‌تر مواجه شوند و اغلب موجب یادگیری کل متن یا بخشی از آن توسط زبان‌آموزان می‌شود.

ایفای نقش^۲

برای ایفای نقش کلاس را به گروه‌های کوچک (معمولاً دونفره) تقسیم می‌کنیم و به هر گروه یک موقعیت و نقش می‌دهیم تا ایفا کند. هدف از این کار، زبان‌آموزی و انجام فعالیت مهیج است، نه اجرای نمایش. زبان‌آموزان بعضاً از تماشا کردن و اجرای صحنه‌های خاص لذت می‌برند. همانطور که در بخش قبل اشاره شد، ممکن است متن نمایش فی‌البداهه باشد یا زبان‌آموزان از قبل آن را حفظ کرده باشند.

تکنیک ایفای نقش کاربرد زیادی در تمرین برقراری ارتباط به زبان دوم دارد. در ایفای نقش، زبان‌آموزان دیگر مجبور به استفاده از گونه خاصی از زبان دوم که در کلاس به کار می‌رود، نیستند؛ آنها می‌توانند فروشنده، جاسوس، پدربزرگ و مادربزرگ، بچه و فردی بلندپایه یا فرودست باشند؛ می‌توانند جسور یا ترسو،

^۱ chunks

^۲ role play

عصبانی یا خوشحال، ناراضی یا مهربان باشند؛ می‌توانند در کاخ باکینگهام یا کشتی و یا کره ماه باشند؛ می‌توانند تهدید کنند، نصیحت کنند، عذرخواهی کنند و یا تسلیت بگویند. زبان نیز متقابلاً می‌تواند بر حسب مولفه‌های مختلف، به صورت‌های مختلفی به کار رود: بر حسب شغل، وضعیت، شخصیت، نگرش یا حالت روانی شخصیت داستان؛ بر حسب موقعیت فیزیکی داستان یا بر حسب نقش‌های ارتباطی و یا هدف موردنیاز. در یک کلام می‌توان گفت که محدودیت‌های کاربرد زبان بسیار زیاد است.

علاوه‌براین، تمرین‌های ایفای نقش اغلب بر مبنای موقعیت‌های واقعی هستند. به‌همین دلیل، گفتار موردنیاز زبان‌آموزان به گفتمان حقیقی نزدیک است. همچنین، زبان‌آموزان با به‌کارگیری این تکنیک می‌توانند استفاده از زبان در موقعیت‌های مشابه خارج از کلاس را تمرین کنند که درنهایت به آن نیاز خواهند داشت.

بسیاری از زبان‌آموزان این نوع تمرین را آسان‌تر و جذاب‌تر از گفت‌وگوهای عادی می‌دانند. آنها وقتی نقشی را ایفا می‌کنند، راحت‌تر خودشان را ابراز می‌کنند. بعضی از زبان‌آموزان نیز این تکنیک را هیجان‌انگیزتر و جذاب‌تر می‌دانند، اما بعضی دیگر این تکنیک را دوست ندارند، چون به‌نظر آنها جای فرد دیگر بودن سخت و حتی استرس‌آور است؛ در نتیجه، اغلب خجالت می‌کشند و تمایلی به مشارکت ندارند.

بهترین راه حل، شبیه‌سازی است که در آن همه اعضای گروه، بدون آن‌که هر فرد نقش خاصی داشته‌باشد، خود را در یک موقعیت مشخص تصور می‌کنند. مثلاً آن گروه به‌عنوان یک کمیته به تصمیم‌گیری می‌پردازد (برای مثال، ر.ک: فعالیت ۳-۹: انتخاب نامزدها (۱۱)).

سخنرانی‌های کلاسی^۱

سخنرانی معمولاً توسط یک زبان‌آموز (گاهی اوقات دو یا سه زبان‌آموز) انجام می‌شود و زبان‌آموز چیزی را برای هم‌کلاسی‌های خود توضیح می‌دهد یا گزارش

^۱ presentations

می‌کند. سخنرانی می‌تواند از یک تا بیست دقیقه باشد. ممکن است در آن از اسلاید یا دیگر ابزارهای دیداری استفاده شود.

این نوع فعالیت برای زبان‌آموزانی مناسب است که دوره‌های آموزش زبان خارجی برای تجارت یا تحصیل را می‌گذرانند و باید در آینده بتوانند این گونه سخنرانی‌ها را در حرفه یا تحصیل خود به کار بگیرند. باین حال، حتی نوآموزان نیز می‌توانند سخنرانی‌های یک نفره کوتاه داشته باشند (ر.ک: فعالیت ۷-۱: یک دقیقه صحبت کن).

برخلاف فعالیت‌های پیشین، سخنرانی‌ها معمولاً باید خارج از کلاس آماده شوند (اما نه همیشه؛ برای مثال، ر.ک: فعالیت ۷-۱: یک دقیقه صحبت کن، که در بالا به آن اشاره شد). بسیاری از زبان‌آموزان دوست دارند که قبل از سخنرانی، متن مربوط به آن را بنویسند. این کار خوبی است، چرا که به آنها کمک می‌کند به آنچه می‌خواهند بگویند، فکر کنند و آن را سازماندهی کنند. اما، توجه داشته باشید که نباید هنگام سخنرانی، متن را روخوانی کنند: گوش دادن به پاراگراف‌های طولانی متن‌های نوشتاری که با صدای بلند خوانده می‌شوند، بعضاً دشوار و خسته‌کننده است. از روی آنچه در اسلایدها نوشته شده نیز، نباید بلند خواند (هرچند که سخنرانان حرفه‌ای که باید بهتر بدانند، اغلب این کار را انجام می‌دهند!). آنها را به استفاده از یادداشت‌ها یا عنوان‌های نوشته شده در اسلایدها تشویق کنید، چون این کارها به زبان‌آموز کمک می‌کند تا آنچه می‌خواهند بگویند را به خاطر بیاورند. اما، تاکید کنید که ارائه اصلی آنها باید فی‌البداهه باشد، یعنی «هم‌زمان» که با مخاطبان ارتباط چشمی برقرار می‌کنند، سخنرانی خود را نیز ارائه کنند.

طراحی فعالیت^۱

بخش‌های بعد، به اصول عملی طراحی فعالیت‌ها اختصاص دارد که می‌تواند آمادگی لازم برای فعالیت‌های مربوط به صحبت کردن را آسان‌تر و اجرای آنها در کلاس را موثرتر کند. تقریباً تمام این اصول در طراحی همه فعالیت‌های این کتاب دخیل

^۱ activity design

هستند و شما می‌توانید از آنها برای انتخاب، تغییر و یا خلق فعالیت در کلاس استفاده کنید.

مهارت‌های تفکر^۱

به کارگیری زبان، مستلزم تفکر است. زمانی که از زبان آموز می‌خواهیم صحبت کند، در حقیقت به نحوی از او می‌خواهیم فکر کند. گفتاری که نیازمند کمی تفکر باشد (برای مثال، پرکننده‌هایی^۲ مثل «می‌دونی»، «یعنی» یا عبارت‌های موجود در احوالپرسی و خداحافظی) جایگاه خود را دارد، اما ماهیت فعالیت صحبت کردن باید مبتنی بر تفکر باشد. در نظر داشتن مهارت‌های تفکر مانند تعمیم، تمثیل، تحلیل، ترکیب، ارزیابی، تضاد، تشابه، مقایسه، اولویت، علت، معلول، هدف، نتیجه، استنباط، دلالت، تفسیر، خلاصه و بسط، در طراحی یک فعالیت از اهمیت خاصی برخوردار است. البته، این فهرست به هیچ وجه فهرست کاملی از فرایندهای تفکر نیست، اما انتخابی مفید است. بسیاری از این قبیل دسته‌بندی‌ها را که به عنوان مبنایی برای گفت‌وگو به کار می‌روند، مطالعه کرده‌ام. برای مثال، فعالیت ۲-۷: گزینه ناهماهنگ را پیدا کنید، بر اساس توانایی زبان آموزان برای پیدا کردن مشخصه مربوط به مجموعه‌ای از مولفه‌ها و بدین ترتیب، تشخیص مولفه ناهماهنگ با آن مجموعه است.

افزایش توانایی تفکر انتقادی و خلاق در زبان آموزان یکی از مزایای فعالیت‌هایی است که به خوبی طراحی شده‌اند.

استفاده از زمان برای صحبت کردن

اینکه زبان آموزان مشغول به انجام کاری باشند، به آن علاقه‌مند باشند و مجذوب آن شده باشند، کافی نیست. ما در کلاس زبان می‌خواهیم زبان آموزان کارهایی را انجام دهند که یادگیری زبان و به‌ویژه روانی کلام را در آنها افزایش می‌دهد. بنابراین،

¹ thinking skills

² fillers

فعالیت مناسب فعالیتی است که در آن، زمان اختصاص یافته به زبان آموزان برای صحبت کردن زیاد است.

مسئله واضح است، اما این احتمال وجود دارد که به جذب زبان آموزان و انجام فعالیت‌هایی که در واقع فرصت اندکی برای صحبت کردن ایجاد می‌کنند، علاقهٔ بیش از حد نشان دهیم. برای مثال، ممکن است متوجه شویم که زبان آموزان به جای صحبت کردن، بیشتر از ایما و اشاره یا نقاشی استفاده می‌کنند؛ هنگام حل مسئله، به جای آن که گفت‌وگو کنند، سکوت می‌کنند؛ یا اینکه بیشتر وقت خود را صرف پیدا کردن و جمع کردن تکه‌های بازی‌های تخته‌ای می‌کنند. بنابراین، ما باید نسبت به تکلیف‌هایی که به زبان آموزان می‌دهیم، هشیار باشیم: یک چشم‌مان باید به ساعت و چشم دیگرمان باید به نوع فعالیتی باشد که زبان آموزان انجام می‌دهند و می‌بایست همیشه حواسمان به ارتباط میان این دو باشد.

سادگی^۱

به‌طور کلی، هر چه تکلیف ساده‌تر باشد، احتمال موفقیت در انجام آن بیشتر است. اگر تکلیف بیش از حد دشوار باشد، زمان ارزشمندی که به صحبت کردن اختصاص دارد، صرف توضیحات معلم می‌شود و این خطر وجود دارد که رشته‌کار از دست زبان آموزان خارج شود یا زبان آموزان درست متوجه نشوند. البته، ممکن است معلم تکلیف ساده‌ای را ارائه کند که زبان آموزان آن را از طریق گفت‌وگوهای پیچیده انجام دهند. با وجود این، تا زمانی که تکلیف، زبان آموز محور باشد و زبان آموزان بدانند که چه کاری انجام می‌دهند، مشکلی پیش نخواهد آمد. نکته اینجاست که هدف اصلی تکلیف باید به اندازهٔ کافی ساده باشد تا همهٔ مراحل انجامش برای زبان آموزان مشخص باشد.

به‌همین دلیل، مثلاً برای بازی جورچین^۲ ملاحظات^۱ی در نظر گرفته شده‌است. در این بازی، هر گروه بخش متفاوتی از یک سازه مثل یک موقعیت، داستان یا متن را یاد می‌گیرد. سپس، زبان آموزان گروه‌های جدیدی را تشکیل می‌دهند که در هر کدام

^۱ simplicity

^۲ jigsaw

یک عضو از هر گروه وجود دارد. گروه‌های جدید از هر عضو اطلاعات می‌گیرند، اطلاعات را کنار هم قرار می‌دهند و سازه را کامل می‌کنند. این فعالیت در کلاس‌های نسبتاً کم جمعیت، پیشرفته و با انگیزه موثر واقع می‌شود. با این حال، در بسیاری از کلاس‌ها، زمانی که برای توضیح یا حل مسائل اساسی صرف می‌شود، مهم‌تر از مزایای تمرین صحبت کردن است.

آماده‌سازی حداقلی^۱

از نظر معلم، تکلیف باید ساده باشد: سریع و به سادگی آماده شود. فعالیتی که آماده‌سازی پیچیده‌ای نظیر جستجو در اینترنت، دانلود کردن، پرینت گرفتن، کپی کردن، ضبط کردن و غیره دارد، ممکن است با وجود مزایایی که دارد، ارزش این کارها را نداشته باشد. به علاوه، بسیاری از معلمان وقت چنین آماده‌سازی‌های پیچیده‌ای را ندارند. به طور کلی، ما می‌توانیم فعالیت‌های گفت‌وگو محور را به صورت منظم و مکرر به کار بگیریم، مشروط بر آن که زمان و تلاش مورد نیاز برای آماده کردن آنها را محدود کنیم. روزهای تعطیل یا وقت‌هایی که انرژی کافی داریم، می‌توانیم زمان بیشتری را به این کار اختصاص دهیم. اگرچه، باید در نظر داشت که این یک قانون نیست، بلکه یک استثناء است. بنابراین، تکلیف‌های این کتاب، به حداقل آماده‌سازی متن و تصویر نیاز دارند و هر جا که لازم بوده، نسخه قابل کپی برداری آنها ارائه شده است.

تعامل حداکثری^۲

واضح است که فعالیت باید تعامل برانگیز باشد. به علاوه، طراحی فعالیتی که تمامی شرایط ذکر شده را داشته باشد، بسیار آسان است. جالب اینجاست که زبان‌آموزان می‌توانند آن را بسیار ساده‌تر انجام دهند و جالب‌تر اینکه، این امر به خوبی اتفاق می‌افتد! برای مثال، می‌توان از زبان‌آموزان خواست داستانی بنویسند که شامل تعدادی واژه و عبارت غیر مرتبط است.

¹ Minimal Preparation

² Maximum interaction

اولین باری که این فعالیت را به زبان‌آموزان دادم، متوجه شدم که یک یا دو گروه از زبان‌آموزان، انجام کل کارها را به یکی از اعضای گروه واگذار می‌کنند. جلسه بعد، این مسئله را با به کارگیری فرایندی حل کردم که زبان‌آموزان را به برقراری تعامل وادار می‌نمود: هر نفر در هر گروه تعدادی واژه دریافت کرد و مجبور شد برای ساختن داستان با کل گروه همکاری کند (ر.ک: تغییرات در فعالیت ۲-۲: یک داستان بسازید).

اکثر فعالیت‌های چندپاسخی^۱ زبان‌آموزان را به برقراری تعامل ترغیب می‌کنند (منظور از فعالیت‌های چندپاسخی، تبادل نظر درباره موضوعی است که محدود به یک نتیجه «صحیح» از پیش تعیین شده نیست). به این دلیل که توانایی تفکر توسط یک گروه همیشه بیشتر توانایی تفکر توسط یک نفر است و واضح است که تکلیف ارائه شده ساده‌تر و بهتر انجام خواهد شد. مسائلی که پاسخ مشخصی دارند یا اصطلاحاً تک‌پاسخی^۲ هستند، ماهیتاً تعامل کم‌تری به وجود می‌آورند، چرا که لحظه‌ای که یکی از اعضای گروه پاسخ صحیح را پیدا می‌کند، (اگر پاسخ واقعاً صحیح باشد)، لحظه پایان تعامل است. با وجود این، در صورتی که اعضای گروه از صحت پاسخ ارائه شده مطمئن نباشند و فضا برای گفت‌وگو وجود داشته باشد، تعامل می‌تواند ادامه یابد.

در این مورد، بعضی از راهکارها می‌توانند مفید واقع شوند: می‌توانیم برای هر گروه سرگروه یا رهبر انتخاب کنیم. وظیفه او حصول اطمینان از مشارکت همه اعضای گروه در گفت‌وگو است؛ می‌توانیم به هر نفر بخش خاصی از فعالیت را اختصاص دهیم (همانطور که در مثال بالا گفته شد)؛ یا اینکه می‌توانیم هربار که زبان‌آموز در بحث شرکت می‌کند به او شیء کوچکی مثل گیره کاغذ بدهیم (ر.ک: جمع‌آوری اشیاء کوچک توسط زبان‌آموزان، نکته ص. ۳۳).

^۱ open-ended

^۲ closed-ended

علاقه^۱

انگیزه زبان‌آموزان و عملکرد آنها بستگی به میزان علاقه‌مندی‌شان نسبت به یک فعالیت دارد. بنابراین، صحبت در خصوص آنچه علاقه زبان‌آموزان را برمی‌انگیزد، ارزشمند خواهد بود. همانطور که پیشتر ذکر شد، موضوع می‌تواند در ابتدای فعالیت، در زبان‌آموزان علاقه ایجاد کند، اما هر چه فعالیت جلوتر می‌رود، عوامل دیگر نیز اهمیت می‌یابند.

اولین عامل اساسی، چالش مربوط به اجرای خود فعالیت است که باید شفاف و قابل اجرا باشد. اگر فعالیت بیش از حد دشوار باشد، زبان‌آموزان قبل از شروع دلسرد می‌شوند و اگر فعالیت بیش از حد ساده باشد، زبان‌آموزان به سرعت خسته می‌شوند. بنابراین، می‌بایست فعالیتی را طراحی کرد که هم چالش‌برانگیز باشد و هم بتوان در انجام آن موفق بود: فعالیت باید آنقدر دشوار باشد که زبان‌آموز برای انجام آن تلاش کند، اما در عین حال، باید آنقدر ساده باشد که زبان‌آموز بداند می‌تواند در انجام آن موفق باشد. این یکی از مزایای تکلیف‌های چندپاسخی است (یعنی تنها یک پاسخ از پیش تعیین شده ندارد و در آن از زبان‌آموزان خواسته می‌شود تا جایی که ممکن است پاسخ و نظرات خود را مطرح کنند). این فعالیت‌ها موفقیت‌مدار^۲ هستند: مهم نیست که میزان تولید زبان‌آموزان چقدر است. مهم این است که عملکرد زبان‌آموزان کمایش موفقیت‌آمیز باشد و آنها در انجام آن ناکام نمانند. استفاده از ابزارهای فیزیکی و دیداری در گفت‌وگو به زبان‌آموزان کمک می‌کند تا به موضوع توجه کنند. همچنین، آنها را به گفتن نظرات‌شان ترغیب می‌کند. گفت‌وگوهای شیء-محور^۳ (برای مثال: ر.ک: فعالیت ۲-۵: کاربردهای یک شیء) باید با ارائه یک شیء به صورت فیزیکی صورت بگیرد. عکس‌ها، تصویرها گرافیکی و یا متن‌های نوشتاری که به زبان‌آموزان نشان داده می‌شوند نیز می‌توانند برای برانگیختن علاقه آنها مفید باشند، حتی اگر درواقع برای درک یا انجام فعالیت ضروری نباشند.

¹ interest

² success-oriented

³ object-based

در آخر، می‌توان گفت که افزودن انواع «قاعده‌ها» یا محدودیت‌های سرگرم‌کننده می‌تواند با برانگیختن علاقهٔ زبان‌آموزان، یک فرایند خسته‌کننده را به یک بازی تبدیل کند (ر.ک: فرایندهای بازی‌گونه). راهبرد ساده‌ای مثل تعیین محدودیت زمانی می‌تواند میزان تمایل زبان‌آموز به مشارکت را افزایش دهد. در برخی از کلاس‌ها رقابت گروه‌ها با یکدیگر برای دست یافتن به بهترین نتیجه نیز می‌تواند در زبان‌آموزان علاقه ایجاد کند (برای مثال، ر.ک: تغییرات در فعالیت ۲-۴: بارش فکری).

تکرار^۱

تکرار فعالیت‌ها در جلسه‌های بعد موثر خواهد بود. تکرار فعالیتی که بار اول به قدر کافی موثر واقع نشده، اغلب مفید است زیرا زبان‌آموزان با شکل و فرایند انجام آن آشنا هستند. به علاوه، تکرار فعالیتی که دفعهٔ اول، موثر واقع شده نیز ارزشمند است، زیرا بدون آن که به توضیح جدیدی نیاز داشته‌باشد، فرصت بیشتری برای تمرین صحبت کردن در اختیار زبان‌آموزان قرار می‌دهد. نگران خسته شدن زبان‌آموزان نباشید، چرا که گفتار واقعی تولیدشده متفاوت خواهد بود و شما همیشه می‌توانید از نمونه‌های کمی متفاوت‌تر، مثل آنهایی که در قسمت تغییرات نوشته شده است و یا شما یا شاگردان‌تان آن را مطرح می‌کنید، استفاده نمایید.

دستورالعمل‌های کاربردی

در این بخش به بررسی دستورالعمل‌های کاربردی می‌پردازیم که کمک می‌کنند از فعالیت‌های موجود در این کتاب بهتر استفاده کنید. دستورالعمل‌های نخست، مربوط به سازماندهی اولیهٔ فعالیت‌ها هستند؛ دستورالعمل‌های بعدی، مربوط به ویژگی‌های روند انجام یک فعالیت به محض شروع آن؛ و آخرین دستورالعمل‌ها مربوط به نکاتی دربارهٔ پایان فعالیت و ارائهٔ بازخورد^۲ هستند.

^۱ repetition

^۲ feedback